



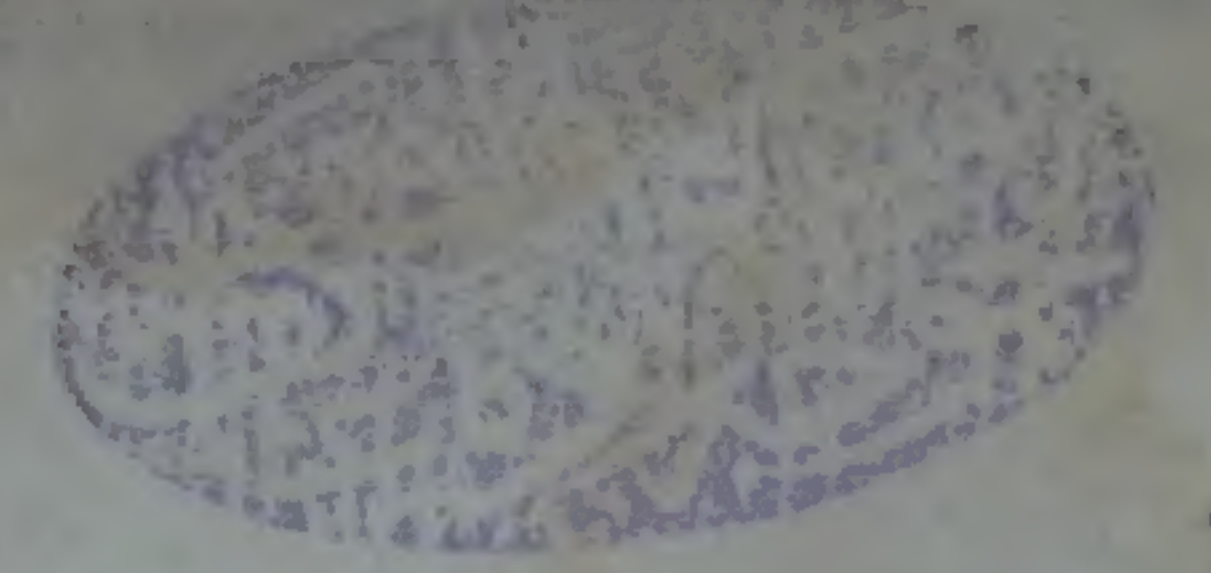






کتاب بيطرنامه که در تصنیف رستم الیسی حکیم

بسم الله الرحمن الرحیم  
ایممه الدین و امراء اهل البیت و وزراء صاحب رسم آیین و عقاید  
دور بین شویله روایت قلوبم چون بادشاه اعظم ملک ملوک الارض  
فی العالم شهرنماهی حافقین اسکندر ذو القرنین رحمة  
الله علیه روم و لایت دن خروج قلیدی و کیش بحرن  
دو تدی و هر اسامی ملک دخی الیدی بلخ شهرنما او شدی  
و حواری قلیدی و خیلی حدت او تودی نگاه الله تعالی  
امر بیه اول لشکر ارسله قزلق اولدی و آلمرینه بخوند بالله  
منها قرآن کوردی بو خبی اطرافه ارشدی که اول حکیم الهمی  
رستم الیسی اول چرید حاضر د کلیدی اول قولاغنه بو خبی  
خبی ایرشدی اول دخی علم قوت بیه و زین نو لکیده یکتا  
نصیف قلوب اسکندر کوندردی چون بو کتاب ایرشدی



اول چری است ایچنه اولان ادویه برله آلمرینه علاج  
قلدیل الله تعالی اول سبب بیه خسته اولان آلمره صحت  
روزی قلیدی بو کتابه بيطرنامه دیو آق قودیل اولان  
زمانه برو بلکه انقراض عالمه دکی هر عت که آلمره واقع  
اولور بو کتاب ایچنه یارلن معالجه سبب اولور حیوان  
عت بولور پس مجموع خلائیقه لازم دهر که بو کتاب سقلیه  
و ایچنه کن بلر فحاصه بادشاهلر لشکر و اجدر بلک فر  
ضدر زیراکه بادشاهلر لشکر سینی اولمز و لشکر ساز  
صلاح سینی اولمز و بیان صلاحه اندن ایوسی اولمز  
ییراکه آتیده یارلن و قود غن دوتر و غنم ایلدوغی ره تیز  
جک ایرشمن و هم دیشلر دهر نته کوردم الله تعالی جل و علاک  
ویران لیشدن که اولمز عنایه اربعه دیر لری و ویردک  
برسی الکیشک اولور ایسه آلمک خلعت تمام اولمز ابدی



بکاملک دخی رسی د ویرت نسته او زین ~~د ویرت~~ اول  
د ویرت برسی اکسک اولورسه یار شاهلیق رسم ویرت  
دخی تمام اولمز اول د ویرت نسته بری عاقل د عالم وزیر  
در بری دخی جزینده آبادان در ویری دخی رعیت مری با  
ندر و برسی دخی سپاه نویدر سپاه قوی اولمز الا ابو صلا<sup>حله</sup>  
وصلاتک ایوسی آندر شویله کم موقاروده ذکر اولندی  
بس انوک ایوسن ویاوزن ونجه رنکه اولان آت  
ایودر ونجه رنکه اولان یارمدر و آت حسته اولجک  
علامت ندر و د وایی ندر آتی یلک واجیدر بیان آید  
ان شاء الله تعالی **ایوآت صفت پورکم** کیم یوجه یلار  
و یغون انجیلار و خوب صورتلر و الا کوزلو و قلقاری  
او زون که کاکلی بیراغی قلعو درلر و کی قلاغنک  
ایوسی کیک و اشق در شلر که اق و صفا اوله و اشق

طوطاغی

طوطاغی یوز و طوطاغنک او زون اوله لکی قصه و  
کیک آو ردلو واکوز او مزلو و ایلوغه طلوع و کجوجک  
برنلو و آجوق کوزلو و او رته بوی دخی ایودر و خایسی  
یرنه توی اولمیه و فچینک اراسی و کر بوکلری و آگاک  
الت بو مجموع خوه اوله و اواری تیز ویتی اوله و هر  
نسئی تیز کورور اوله و اکی فچنوک اراسی اکن کیک  
و اکین طار اولمیه و یولجه کیدر کن اکی قولاغیلله  
اشارت اید که و کندوی تراز و لیوپ کده و اوکنه  
هرنه کلورسه او کی تیز سحرایه ار کلب دورمیه و  
اوکی و فچی بر سر اوله بر برندن او زون و قصه اولمیه  
و پور کیک فچنه جک اولمیه و طولشق یوزومیه و  
دخی امله چقلری یوزومیه و اکر الما جوغی بر بیوک  
بری کیک اولور اول آت قمتا و اولور زیر که حزلو



اولور و او بشته بجهك كاهل د پرميه روان يو  
رپه و انشه و يوقشه و د زده بر قاعده يورپه  
و صويه تين تيز يورپه و بيان كه كه يورپه و قس  
كورچك تيز كشنه و بيلي انچه اوله و قلاكي پرميه طوي  
او فاجق اوله و طويقلري اوزون و اينلو و قرو اوله  
و اوكچسي د كرمي اوله يعني د قه طينلو اولميه و بال  
بندوكي پرا نچه اوله و قولاكي پرميه طوي او اچوق  
اوله و طينقلري اوزون و بينله اموزي دوز اوله  
و ارقسي بالق اس قاسي كبي اوله و باغرين اتلو اوله و  
خردلوي يوغن اوله و قيروغن يغار و كورچك تين  
جك اشغه خويه و صفرا سنك اكي ياني كيك اوله و اوك  
اياغن كتورچك كرو تيز بصره و بلكلر يوغن اوله و  
شقلري پرمي اولميه و قيج اياغن اوك اياغنك ازنك

اشورم

اشورم و قشاجق اكي اوك اياغننه يقين بلكه ارا پرميه  
دوكه و بيلي اوزون اولميه و يورچك قير و غن  
الميه و ايرباسي تيز يورچيلايه و قشاجق بلني الميه  
و ينكه بلكميه و يولده خره خره كور و اسيه قين قين  
كتميه و اكر صاغ ايكو سندن صول ايكوسي پراكسك  
اولور ايه انوك كبي ات ياك و خنر لودر غايت برها  
اولور و صويه اوغرايچق و اخورم جلكجك صاغ اياغن  
بصره و اكر صول اياغن بصره انوك كبي ات صولق  
اولور و صولق ات حبارك اولور بويان يين المش  
اكي سنج در اكر بونلرك جميع بر آند بونلوريه انوك  
كبي ات نظيري اولمش اولماز مكر كنه كند و كبي اوله  
و شول اش كه بونلر من كل بونمايه باري اون اكي سبي  
بونلر مكر كنه اولور اون ايكو سنجينوك اوچي عورتك



اوله و اوج دودن اوله و اوج قیردن اوله و اوج  
صغردن اوله مثلاً عورت کبی خوب اوله و بدنی  
نازک و پورچکی اوزون و اوجالو اوله و دوه کرپکلو و سینی  
اوزون و سکرلری بغون دوه سکرکبی و قیر قلقلو و قیر  
قلو و دینقلو و صغیر قبقلو و قارتلو و خردلو اوله و بو  
سینجلو اتلار دخی ابودر و هنر لودر و نه درلرسه دکر اندر  
الله کرجک البته الحق بکر کدر و بهاسی چوقدر دیوالمما  
حق حیفدر و ابواتلارک رنگین دخی بیان اده لوم خرمایی  
ط و آت ایوا اولور هنر لوار اولور و زحمته دویر بوطنلو  
اتوک کیم ایاقاری و طوبیاقاری و کرپوکی و یالی و قیر و غی  
و اوبلوغی اراسی و آکاکی قره اولور سه غایت ابودر و آل  
ات کیم قزل صاغو اولمیه و کوزلری و خابسی و یالی  
و قیر و غی و ایقاری و طباقاری قره اوله اولدیمی ایوا اولور

و طور آن

و طور آن کیم یالی و قیر و غی اوزون اوله اشکون اولور  
و بکرک و بولک و بالجهک دویر برک اولور و ساق اولور و قور  
قله آت کیم قزان رسی کبی یالندن قور و غنه دکی برقره  
خط جاکمش اوله و یالی قیر و غی دزدن اشغه سی قره اوله  
هنر لوار اولور و برک اولور و اگر بود دکر غیر اولور سه  
الله شرغه درلر انوک کبی آت ست اولور اسی هنر له یوزن  
یوله قور و یاغزان کیم بر از قراق اوله اولدیمی فی کجه  
ایوا اوله و اگر کلر نکلی کبی اولور سه کیم یالی و قیر و غی و  
بود اراسی و کوزلری و قزل اوله میدانه یوکرک اوله و یوله  
دویر اما دلو اوله غوغاده جلقار و بعضی دپکن اولور  
و هم اصرغی اولور و لیکن جوق بستر اوله و آل ات کیم قزل سا  
غوا اوله و جابر آت کیم کرپوکی و ایقاری اق اوله انوک کوزی کوند  
سهرل کوزور و اگر طینی و کرپوکی و یالی و قیر و غی و بود اراسی و



يكي جو روسي قوه اولورسه هم يوز ايله اولور  
كيم باشي جوجك اوله و قيرغي اوزون اوله و اوزي ايئي  
اوله و چيروي سكل اوله لطيف اولور و يوكرك و اشكون اوله  
و بلك يورغه اولور و مور بوز ات كيم بويو اوله و قوه سي اعذن  
جوق اوله و بويي يرو اوله اشكون اوله بلك يورغه اولور و  
اگر بويي دوز اوله اولورسه قتي يوكرك اولور و يوله غايت سا  
اولور و طونله فراستلور اولور يولي بولور و اگر ات كوزه خور  
اولورسه وقت اولور كه ايوا اولور اشكون غايت اولور و  
يوكروكي غايت يرك اولور و بوز ات كه بالي و قيرغي و كرو  
كلري قاره اوله غايت ايوا اولور و بها اولور و ايسه يكلر  
اولور و يوله دير اولور و اگر دكور عكسي كي اولور سسه  
مخاصه كيم طينغي او اوله بؤك كي ات قاره اداوق كوز منجل  
ات كيم بالي و قيرغي اوزون اوله و طونينغي قوه اوله يوكرك و يوكرك

اولور

اولور و اگر ميسه بلك ايا اولورسه غايت هنر اولور و هنر  
بها اولور و سله المي يوكرد رسيست ات ايوا اولور و اگر ايئي سكل  
اولورسه قيمت اولور و سيجان تولوات كوزه خور اولور اما  
يوكه و بئمله غايت ايوا اولور چون صفت بلندي شول صفتري سان

ايدلوم كيم انده يرامد در و ايسنه شوم اولور قتلوا و لماز **صفت قبيح در**  
قوه ات كيم كوز قول اوله يا اوز اولور د بكن و اصغر اولور و دني

قوه ات و دور وات كيم قوزغن كوز لو اوله كيجه كور مر اولور  
و شولات كيم اول مول اياغن صويه بيله اول مول اولور  
و يوز مر اولور و شولات كيم قصره كوز و كشميه اول دلستر  
در و شولات كيم اول طاول اوين اشدوب او ركيه اول صغير  
اوله و شولات كيم قوه سنه او سنه بوريه اول كيجه دني كو  
مر اولور و شولات كيم يفراني اوز رنده و يا حيا سي السنه و يا  
نيزي السنه و يا قلاغي رنده و يا كروكي او سنه قبل بتمش اوله



اول آت شوم اوله وطوبى قساق انوك دكسي ابو اوليه وشول آت  
 كيم صول كوزي جاق اوله شوم اوله وشول آت كيم كوزلي قتي طنق  
 اوله وكندوز كورمز اولور اكر بر كوزي بويله اولور سه اول كوزي  
 هيچ كورمز اوله بونك كبي آله عرب اعش درو شاشيد ريعنى اكرى  
 كوزلو آت صورخه كوزه خور اولور وعيبوكي اولور اما عرب وجم  
 دني اول آت قتلور دشلور و بوشهور در كه دول دل دني شاشا  
 شيدي درلر و اكي كوزي جاق آت هر قورمز دشلور و ارجل آت  
 يعني صول اياغي اق آت شوم اولور واعصم آت يعني برال اق آت  
 دني شوم اولور وشول آت كيم كوزي و كربوكي اق اوله اول  
 كوندوز دني ابو كورمز اولور وشولكه بوروركن باشني يوقا  
 ركوزيه و بلبلغه او غيچق سوكون برغه انوك كبي عيبوكي  
 در وشول آت كيم او كنجند و ياچن او كندن ازون اوله آت شول  
 اولور وشول آت كيم بوروركن قير و غن قلد و هم اول دني ابو

دكلدر

دكلدر انك كبي آله عرب اعزل در و اكشف دني ديرج اياغي  
 اولك اياغي اوزر نه قوميه اول دني ابو اولماز بونك كبي آله عرب  
 ايج در وشول آت كيم قبي او كندن ازون اوله ايو دكلدر انك  
 كبي آت دائم افسق اولور انك كبي آله اسبق درلر و بملكن مجن  
 آت و قتي باشي شلوات و بلكان آت و اصر عنات و جوق كشتين  
 آت و دپكن آت و بوروركن تر سليجك آت و بورني سرف  
 و جغور كوزلو آت و الببي طشه جوق بشار آت بونلر في الجملة  
 برامز در چون بود دني بلندي آني دني بيان ايدلوم كيم انوك  
 حساني نذر و نذير و علاج نذر معلوم اولسونك انوك كيمي  
 يدي در لو خستاني واردر و هر خستاني دني آدي واردر و  
 اول خستقلار اوش بولدر كيم ذكر اولور انتشار و كعاب و دخر  
 و جذام و شمش و غر و شقاق و خمر و ناسور و برص و جرد  
 و غلله و نفخه و ملح و قعد و سرطان و قنق و مفتاق و قعاس



و خناق و ربو و سعل و عصاص و سعال و رخصه و پن  
 و همی بوجیم خسته لعل که آت و آقع اولور سه سبب بود که  
 قرغونله آت و سور لر و یا آت قرمشکن بریده طرغور و رار  
 و یا خود دوش آت چولسر قور لر و یا بولدن کلش قیریش  
 کن تیخک ایوین الور لر و یا بریده آت بغار لر خام اولور  
 دخی ناکاه قی بنار و یا جبار لر و یا خود آت کونه قرشو  
 بغار لر و کجه صوغه طوقندر کی قرز هم صومادن صوو  
 رور لر و یا خود یاز کوننده کوندز کنشه بغار لر و کجه  
 صوغه طوقندر ور لر بو یاز لن خستلاره سبب بود  
 کلیمز در پس هر کیم که آتده بود دکلیمز شلردن سفته  
 کوزه ده اولات سلامته اولور **آت سر عله نجه انکار کرک انی بله**  
 و هر کیم آتتی کیم دیار سه تیخک سمرده اولات بریده بغلیه  
 و چولن ار و شندن کدر حیه یغور دن کونشدن سقلیه

و شوبله

و شوبله اید لومیری ایکن اسی و ایکن صوق اولیه و طاریر  
 دخی اولیه او زردن مکسند کجوب انجیمیه و یعنی الوب و و  
 و بشی در لوننده و ره یونجه و صمنا توز سوز و ار به ایوانش  
 و بخدی و هر کون یوز اطور در هم ایم کچی او تن و ره و صوین دخی  
 بغلد و غی یرده و یره و یاز کوننده آت صوئی جوق و ره و اگر قیشی  
 کونی اولور سه ایکی کز قشاعوا اوم و بلا سیله قلاغن و قیر غن  
 و بود لر یاز کوننده سیله و یاز کوننده بر کزه قشایه و آت صوبله  
 هر کون ایقارین یویه و یعنی قتی تمیز ایدوب آرد و اگر بو  
 طریقه برای بیمار ادرایسه اولات بنمله یرامیه مکر که صا  
 نه و یا بغز لیه جون آتک ایوس و یا وزن بلدک ایدی  
 و عتارین و عتک نیک حاصل اولور بلعک بلدک و سمله  
 سن بلدک ایدی انوک باشن بلدک قاعده سن دخی  
 بلدن لوم تاکه اسنا اوله **آت باشنی بلک نه و جهله در**



معلوم اولسونكه انك ياشى ديشدن بيلنور امدى  
بلكل كيم قلونك اكي ديشى اول اشاعنه بتر و اكي ديشى بقا  
روده بتر بودورت دشلوم ابتدائات درلر و اكي ديشى  
دخى اولار ك ياشنده جعفر انلره واسطات ديرلر و بونلر ك  
ياشنده ايكى ديش دخى جعفر بونلره باعيات ديرلر اتوك حوق اكي  
ديشى اولور اون اكسي اوكنده اولور او طوزي ازوسنده  
اولور ات اوج بيشر اوجق قلون ديشنك قباغن اچار  
دور دنه ادين شوبله قلور بيشنه برار قلون دشن براغور  
وقلان ديشنك دبي يوغنلور التشنه بر ياني دخى كدلور اما  
دبي دخى برك اولور و بديسند بر دقيقه دخى كدلور ابي قى  
جه اولور و سكرنده ديشلر ك ابي دكرمي اولور و طوقنده  
كي جعفر اولور شوبله كيم اربه صغراون ياشنده تمام دبدز سيار  
واوندن كچي بچك اتوك ياشى كمنه بلخر اما قائلر وزير كلر

قائده

قائده انك ياشى اربدر انكم اربيز او و ندي اول ات ا  
شدن قلوزات اولور كم دوه دشلو اولور اتوك ياشى بيج بلخر  
واولور كيم اتوك ديشنى اكلدر و رلر اميش بكت كورسئون ديوكون  
قوي ات كوزنن دخى بيلنور زيرا كه قوي انك كوزي جعفر اولور چون  
انك ياشى دخى بلندي شمدنكرو انك خستلغن و علاين بيا اولوم  
اول اتلر ك ياشنده اولان رنجاري بلده لوم **سقاغوا و لاني بيان ايدر**  
امدي بلكل كه اتوك بئنه بر رنج اولور كيم اكا سقاغودر لر اكي درلودر  
و بري دخى ساگر غودر لر سقاغونك **علامت** اولدر كم بورون  
دكلرندن ايرك كبي ننده احو باش اشغه دوتر و بورني ديوره  
سور و بورنك قنتلري كريلور و طور دخى بوده خرخر ايلر  
**علاج** اول بو ييشنك اكي ياشندن قان آلر و انذن حكه كلور  
و زعفراني دو كه لر و احشم غار و قشده ماسوره يله بورننه او  
خوره لر و او سنده بفتنه ياغن طرز و لر و اگر كتر سله اندوز



دو کله بر در هم و زعفران بر در هم کسبی مینوشد و کله بر بورنه  
افوره لر و بوجن درم کافور از لر بورنه طموز زهره لر و اگر  
کمزسه جرك اوتی و زنجبیل و ارغین اشپ و قهه قاصنی  
هر برندن اکیش درم زعفران بر درم بونلری اکوز درم  
سوجیله قینه سن و سوز سن اما شول قدر قینه  
کیم اوج بچشند بری قله و بر درم دخی اق نعط قتلر اوج  
بچش اد لر هر کون بر بچش بور و نندن دو کله الیچق و برز  
مان باشنی یوقر و دولر و اگر بنو کله دخی کمزسه یار بورنر  
اغی و راز نانه و صمان توزی و کویکوا و تی بونلری خمر له  
قینه لر اسجفیل طور و بسته قویلر بایسته اصار تا کیم  
اول علت سوکله کده بنو کله دخی کمزسه عورتلر و ک  
حیض یززاله لر بورنه تو توزه لر و بنار قتی قتی بورنر  
تا که قهه بورنندن سوکله اینه و اگر بنو کله دخی کمزسه ا

اندوزی

اندوزی اله قاری قاضیه بورنی دلوکنه او قوم ارجق اردنجه  
براز کافور افوره افور لر و اردنجه کل صوی طموز زهره لر و اگر قتی  
صوق کونده اولور سه بنفشه یاغن طموز زهره لر و اگر یار کونی او  
لور سه بر اوت و اردر که اکالبلاب دیر لر تور کجه قولله دیر لر  
اول اتوک اشقه پیر اقیز برین کسه کده یوقر و سن اتوک  
تور سینه قویه باشنه اصه حیل زمان قویه تا که اول اتوک  
قوتسی اتوک دماغنه جقه سوکله اندوز و بورنه کجند  
یاغن طموز و اما مجربدر که حیض بزین طوطوز اردنجه  
اندن افوره و اردنجه سیر لغون طموز ک بر نوعه **دخی قعاس**  
کیم تور کجه حلقه غور دیر لر بو علت درملش کن صویه قومقدنا  
لور **علاست اولدر که** شکیر و و بورنندن صا  
ر و صوا قرتیز یز و قوت اولور که غلیظ دخی کلور بورنی  
ایاغنه ضرر **علاج بودر که** صر مساعی دو کله صغانله

باشند



بوايکین خیرایله بشره لر واجنه سیم یاغنی قیلر و یازیت  
 قیلر قینده لر تا کیم خیری لک یاغنی قله و ایکی دریم نقطه قیلر  
 برنج کرم بوزینده دؤکلر دفع اوله و اگر اولسه قومیلده  
 یقار و سفاغور دگوز کب ایه لر و اگر بنو کله دخی کیمسه بز  
 بری تو اچینده نواز صوایله قینده لر طوریه سیدله اصلو  
 بوايکی علت بوندن مجرب بوقدر صاغ اولنجه هر کون  
 صغریاغن و ختم یاغن بر برینه فرشتور و پ بینه  
 دورتسه لر ایدور و برنجه ایتوک بوغزنک اچ یانده  
 اولور انک **علامت اولد و کات** یزندن تیره نه  
 ویم یمز و بورندن نفس ویم سر و اعزندن صولور  
 و کوزلری صار ر اچینده که ویم بورستدن کوز بول  
**علاج بود که** کچه بینهوزنی حوانده دوغنه سن و یاغ ایل  
 قارشته راسن کونده الی لوقه اتک بوغازنه قویه سن

و پاش

پاش

و پاش یونجه دن ارتق تشینه و یرمیه سن و اگر یونجه  
 بولمز سه قور و بوچی اصله ده سن و یرمیه سن انک قور تلغه  
**علامت** بود که ات او کومکله نیشلیا و انک بوزنی  
 اچینده بوا سیر اولور علامت اولد که بوزندن ارکلو حیدر  
 صواقه علاج اولد که قلم زنگار و قور زرنج و ییلد کله  
 بر دریم صوایله یوغور لر مرهم کبی اوله اگر کون کورینو  
 یزک یسه بر مغله دورتلر و اگر کور غمزیره ایسه براغنه  
 اینو ق صره لر دورتلر اوج کونه دکن هر کون بر کرم دورتلر  
 و اوج کونده صکر یاغ دورتلر مینو قویه و اندن صکر  
 بر ز سفت و چم سفزی و بر ز نقطه یولری قینده لر  
 مرهم کبی اوله کونده ایکی کرم اسکی یا نبوغله دورتلر  
 و اگر ایو اولمز سه <sup>پاش</sup> بریم سرکه و اون دریم بال و اون دریم  
 زنگار و انزورت اوج دریم راسفداج ایکی دریم و مره سنک



ایکې ددم و سلیکون اوج درم بونلری بر بینه فرشته و  
مرهم کبی اوله کونده اکی کره اوره لر خوش اوله والر کورنور  
بره بیه کسمکدن بکړک یوقد کسدر کندن صکره صیر مسافین  
واج باغن طوزله دوکمر مرهم کبی اوله اول کسلن بن اوله  
وبرنغان د وتلر که اول بوا سیرک کوکنی کوبندون واندن  
صکره سلیکون یکوم و مرده سنک اون درم وزیت اوتوز  
درم و سرکه یکوم درم و شق اون درم بونلری خوانده  
دوکمر مرهم کبی اوله اول و شقی سرکه قنارنده کروا  
فلان اونلری قنار و کونده ایکې کره اسکی بنیو غله اوره  
لر تاکی ابوا و لنجه **تولول** و اگر اناک بورنی او سنده و طو  
طاغ او سنده و اکلنده سکل حقیقه **علاج بود در کم**  
با دنجان مرهم کبی دوکمر اول سکی انز که جوف اولر  
اول سببیه فورر کدر و اگر اسکدن اولور سه کروا کندن

فوری و غی

فوری و غی فلان بغلبه اوزله دوشه و اگر اکی جلودک سجن  
اوت اولور لسه دجی اساه کیده اوت بوا ونلری باله  
فرشته و بنیو غله اوده اوج کونده دوشونه انده صکره سیرنه  
کل باغز اوده **بجلفان** اگر اناک ابائی بجلفان اوله **علاج**  
**بود در کم** اول تر لیه دبهر بر زمانا بوریه و اند نصکره صابونه بوید  
و قوزی بغا سر خوانده دوکمر و شقی لب و قلم زنگار سوطوز  
بولاری اولور ماش باله یوغور دزنه و قنی قستی  
اولر و باخود کونده ایکې کره موم و بر ز زفت اریده و بر ز  
نقطه دجی قنار اولر و باطکوز باغیا بر فنج کره اووه لکیده  
**اور یک** اگر اناک باغنه اور یک اوله اولجی او بوز کبی  
اولور و با یور دزنه دکن نوین دوکمر **علاج بود در کم** صابونه  
بویدر نافه اول و لنجه دجی سلا و قنار باغی دزنه و باخوداق  
صوغان و انجیر و اوکبت بولاری سوجله قیندر قنار و لنجه



و خوانده دو کار مرهم کبی اوله دورتلر توبه اگر آتوک کوزی  
 قاتنه و یوزنه یعنی بری و یرق یرق وقت اولور کم شنه د  
 و قنور قنار **علاست** و د بر نور سه اگر بغلور سه  
 ابر شمله با کند و قلیله برك بغلیه د بدن دوشه برینه  
 باغ دورتلر و اگر د بر غنسه **علاج** بودر کم صرورنج  
 و کرج و نوشادر هر بدن بر درم و بحوق درم سبحان ادنی  
 بونلری دو کار بالیله فرشد و رب اوستنه اوره لر اگر کوزنه یقین  
 اولور سه احتیاط اید لر کم اوت کوزنه کر میه بر کون طوره  
 ابرته سی کین لر برینه مرد اریق کیده اند نصکره قیون یو کند کلن  
 یکر مر درم مرد سنک اون درم کونلک بش درم زفت اون درم بولاری  
 مومله اید لر و بواوتلری قارشده لر کونده ایک کز پنبوغله اوره لر  
 اما ابویومه پنجه مرهم اوریلر بو مرضک اکثری کوزنه یقین یرده اولور  
**قویا** اگر آتوک بورخ اوزرنده قویا اوله یعنی درم کو اولور سه

اولدخی غالب بودر که آتوک کوزنه یقین یرده اولور وقت  
 اولور که آتوک کوزنه کرور اول وقت بیمار ایدل کتمز مکر که کوزی اویدر  
 وارمدن رخی بویله اولور و بورنج دلکوده و یوز غوره پوق اولور  
 کم نور **علاج بودر که** اول آخ توزه و صابونله غایتی یویلر کم زنگ  
 دونه و اندن قره زرنج و صارور زرنج و نوشادر و پیلید کلی و کراج  
 بولاری صابون صویله یوز غوره لر اول یره قنایکینی یقالر اوستنه یرق  
 قویله بغلیلر و کوزی کی سفندر کم اوت کر میه بر کون و برکیه طوره اندن  
 کیدر لر و کل باغ و یا قیری باغ درتلر اندن صکره قوشون اریده لر  
 سر چسز چاغنه دکلر بر کلیم باره سیل اور لر اون کب اوله یکر مر درم  
 بوندن و اون درم راستق طاش و مرده سنک بش درم و اسفداج اون درم  
 و سیلیکون بش درم بولاری فرق درم زیت یا غیله خوانده دو کلر غلیظ  
 اولور و صرف سر که قتلر از از قر شود و کلر مرهم کبی اولنجه و آتوک در کو  
 اولان یرنه اکم کره کونده سر نلر و قرشوالیجی صویله یویلر ارنج کدنج



**ناسور** اول جراحت اولی و اگر آنکه انگاکی آلت جراحت اولسه انگا  
 ناسور دیر لر علامت اولد که اول جراحت اولان بری دمرله طفلیار دلو که  
 وارسه دموری اچنه سوقلر بیلر بیلر کیم صاغیره وار ارشه واندن  
 اوستنه مردار لک اولر اول مخ قویجه اندن صابون و صفر بوکر که  
 یاغ خوانده دوکار و او دگور ماش پال و جام سغزی قتلر کونده  
 اکی کر اسکلی پنبوغلی اولر لر شفا بوله **کوزنه** که اوله علامت بودر که  
 بتور طور وار دنه بقر و بوعلت سبب بودر که در لشکنی صو و رور لر  
 و صوبلر لر **علاج بودر که** اول اولیجان بوجق درم قدری قارالاغیج  
 بوقن قامشله اکی کوزینه دخی او فوره و اگر کیچر که طیولورسه آت بیلر  
 کوزی بیکاری اچند که در یچو که اکنیله دله لر و ابلک کچوره لر و شهادت  
 بر ماغی التند صوقه و نیز کر یله الکلیج الما لر که بر مق او ذرینه کلن در شک  
 اوست سارن الما لر التند کجیم و چون اوست سارن الما لر اچندن باقله  
 کیم انچه نسنه قتی سکول کبی اول قتیجه ولان اله لر و لکن اتوک کوزینو التند

درجوه سقنلر ویرینه طوز قیلر و اول ابلکی جقر لر و نیزه ویره لر  
 و صودخی کیچ و ره لر و باشخ چولیله بور یلر و اگر آنک جمیع اندامن  
 اول کون صوقدن صاقنورسه غایت ایودر اما اوزار تو قار اولور کم  
 بور نشدن اولور لر یعنی بور تنک اچی یا ننده اول غایت ایودر زیر  
 دایمی کوزدن آلیجی کوز خراب اولور و کور و کور کیم صغف اولور مادک اتوک  
 قولاغ و نفیس اسیدر بور نجه درمان واردر الصیاذ باسه نفس قلاغ صوبجی  
 ایرق درمان فائده ایلمز زحمت چکیم کر کر که اول وقت بلن صالمش  
 اولور **کوزنه** **آغ طوقونه** اگو اتوک کوزنه انچه دو قنه کوزی یشتره  
**علاج بودر که** بزیر له صغان قینه لر خوانده یوشق دوکار و صاغ طوزله آلیجی  
 کوزنه اوره لر و اگر کوزی قان اولمشه کوزنه اچلر و قپاغن قلدر لر  
 صوق صوبفکولر و اگر دکر صوبن اچمش کشته پوف کور سره تیز اچله  
 و اگر اتوکا کوبینه نسنه دو قنب اغرسه و یا قان چقه اگر یوقا اولور  
 ادم قفاسن سره کیم دو که میلیده کوزنه چکه خوش اوله و اگر قاکلر اولور  
 بر درم قنفل و بر درم خرداله دو که اون کیم اوله و بش درم اریه اون خداییه



و بواوتلری خیر اچنده قیاسن و فرونه قیاسن ثویله بشرکه کونیه  
 قره کمر اوله و چقاره سن بونلری دوکه سن واتوک کوزنه اکاسن و یا قاله  
 او فور سن شفا بونلر و اگر اولور سن طوغان بو قنک اغنک کی شیل الیه  
 و اوج درم باقر اکنده که اکه در چقش اوله بونلری اوده بر غاسن یا قه  
 و بر درم زعفران و بش درم شکر قیاسن و بونلری جمع ایدوب  
 الیاسن و هر کون صباح اول آتوک کوزنه صوق صواور سن  
 اهاز نهار آلفنه دکیه و اوتلردن هر کون اکه کره صباح و اختام  
 قامنه او خوره سن یا خود یا قواده سن اما او فور مک بکدر **کوز**  
**قیاسن** اگر آتوک کوزندن قیاسن چقسه هر رومی دد کارنی اوره  
 و یا خود زره کرمان و عصفور اکسن دخی برابر قه دوکه آتوک کوزنه  
 اوره سن خوش اوله **باشنه چوقاق و یا طاشی و قنیه** بورتندن  
 قان کلسه **علاج بودر کم** اندوز صمغ عرب و اکیر و اکی قد اش قانی بونلری  
 برابر دوکار کند و قانیله از لر ایچی ادلر آتوک بورتنه دکار و اگر قان  
 کالیوب باش سن دور سن و یا قان کوزنه انر سن یوقار و ده ادلن در قان

ادلر و بورتنه بنفشه یاغن و یا بادم یاغن طمله لر و اگر بر درم زعفران  
 و مصطکی دخی قنار لر سه اول یا غنه غایت ایوا اوله و اگر اکی بیون طمه لر نه  
 قان اولور سن ایوا اوله و اگر قان قره اقر سه قویه لرافه تا قان دین  
 قرل اولنج اندن دو تلر **ظفر** و اگر آتوک کوزنده ظفر اولور سن بو  
 علت پار سچه ناخنه در بو بر علتد کم کوزک بیکار ندن کالور انرا غنه  
 و یا انجو غاز کیه اولور اگر تیز تیمار اولور سن کوز اور تر کور مزایا بر  
**علاج بودر کم** اول خرد سن بو غز لیاز و قانیله ایسچقه کوزنه طموره  
 و اگر کتیر سن آت بصلر ادم سچنی انجه اکیل اول انجنوک او کینه کچوره لر  
 قالدوره لر قویر لر و کوزکی بیکاری او جندن اوز لغوله کسلر اندن  
 صکره اندروت و صبر عطر ی و کونلر هر برندن بر درم دوکار  
 و کچی او دیله از لر و اول کسلن بره اور لر شفا بوله اگر آتوک **باشنه شش**  
 سبب بودر کم اوتلر کن جانور صوق و یا خود آت هلاک اولسون و بو  
 علت ایدر لر و یا غولون سنه و رر لر مثلاً فراجه اوت کیه و یا بانیل قد



کبی و یاد کلمش اغوی پراغی کبی بوئک **علامت بود در کم** ناکاه سببست آت  
کندوی یه اورر باش سند و رور و تر و کوز لری یا شیده طول و نفس  
است اولور و نفس نیز نیز اولور و دک دک سپ و بورنک قنای لری  
**طوق علاج بود در کم** اللی درم صغریاغ و یوز درم سوجی و یکرمی درم زیت  
یاغی و اوج درم تر یا قاربع از لرو بورننه دو کلا اگر ایلمز سه بجد جیک  
انک صودن اچوره و اگر جانور اهر و غندن اولور سه باشه شیشه اغزنه  
و بورننه صر و صولراق و باشه یوقار و کتور مز و اگر اوت اولمندن  
اولور سه آتوک الت طوطاغنی و اوست طوطغن بر قچ برده کرایله یولر  
و بشی درم تر یا قاربع اوتوز درم خمر له خواندن از لرو آتوک باشنه دتلم  
برایکی کره شفا بوله و اگر اولمز سه ایوه طنه و بیادیه و یاز یوز و خطمی  
و اگر و یوز لک و صر مساق صپی و تتری بیراغ و اسکی صمان تیزی بولر  
برز صوجیله قیندر اول آتوک بورننه در تلم و باشه یولر کم بوغ  
باشنه و دماغنه یا یله صونجه قیلر شفا بوله و بتر اطاید صر مساغی

دو کلا آجی یا غیله و دمنغ یا غیله و بزیر و صغر بوق و تاوق بوقی قر  
شد و ره لرو قنه یقر کبی آتوک باشنه قلکجه دو تب یقلر بکون و بر  
کیجه طوره و اندن داخلی صکره راز یا نه تخنی و زکر طوزن قینه لرو کله  
یولر سکه کده شفا بوله و اگر آتوک **اک قوبه** الک قلاع دیر **علامت**  
**بود در کم** یعنی یماز و طماغ یومر لنور **علاج بود در کم** آتوک اغزینه اغاج صوفر  
باشنه قلد و ره لرو یا چولوزله یا برک اغاج سور د لرو اول یولرغی یولی  
برایکی برده در تلم کم قان چقه اندن صکره طوز در تلم و قه صقلر  
شویله کم قانندن آرنه اگر آتوک دماغنه **سکوک یا بشته علامت**  
**بود در کم** دن چقارور یلمنور باشنه آشفه دو تر و صقلر **علاج بود در کم**  
آتوک اغزینه اچلر اگر یقین ایسه طوز در تلم و چکلر الالرو و اگر  
ایراغسه بر اغاج یا بنق صره لرو اول یا بنق طوز لرو صویه بتوره لرو  
و آتوک اغزینه صوفر سور لرو قوبه دوشه و یا خرد چنکالله چقارور  
و اگر دخی ایلمز اولور سه کم بوغزه یقین اوله بادم یا غیله بزیری



قرشد و ره لر و اچنه طوز قتلر و اتوک بوغزنه قویلد و وشه کده  
دخی اسان بودر که سذاب که سیلنه در لر و اسطوخودس که قره بشلو  
در لر و ایوه دنه بونلری سوجیله قیندلر و بکر طوز قتلر اتوک بوغاز  
قویلد و یاشن اشغه توتار کله دوشه و اگر اتوک **دلی شش** سبب  
بودر کم اتوک مینده یز امز اوت اولور و یاد لن اصر و ریاباشندن  
ایز **علاج بودر کم** اول اکی اوکنده قان اله لر و کشیج و طراق اوت  
قیندلر و خیارشیری ازه لر و اچنه بچی درم بوره و بچی درم خردل  
قتلر و برز قوزیاغ دخی قتلر و اتوک اغزنه اغاج بر اقب اچلر و اس  
اسه بو اوتلری اتوک دلنه سور لر بر قاچکز نافع اوله و اگر کفر  
دلن دوتلر التندن بر قاچ یرده نشتر له دله لر قان اچقی برینه  
بنفشه یاغن و یا قوزیاغن دورتلر و شیر لغون دخی ایودر اگر اتوک  
**دشی اغزه** سبب کور کم یمن کور مدن و یرور لر اچنخ طاش اولور  
ایوه یرد شنه طاش مقنور **علامت بودر کم** یمن کا هلی و قلقلر بر غور

دکوز

و کوز لرندن پاش اینر و یاشن اشغه دوتر **علاج بودر کم** ات اوزم  
وزنجیل و قراجه عود و یر و اق خردال بونلری دو کله و بال شربت  
ایده لر قیندلر و اغاجه بز طلیوب اتوک اغزنه و دشی دبلنه شول  
سور لر کم هیچ طوقمند یر قلمیا شفا بوله **خناق** اگر اتوک  
بغازنده اغزی اولور **الکخناق** در لر سبب بودر کم اتوک بکشدن  
ماده اینر بوغازنی قصر بو علمدن دکه آت قورنلر **علامت بودر کم**  
بغاز شش و آت صولر و صبلر و قی قی اکیلر قور قس اوج کوندن اولور  
و یا بلس کونه **دک علاج بودر کم** اکی قولندن قان اله لر و لکن چوق  
اقرمه لر و بوینا تره یاغن و یا طاعن در تلر و دخی مر حله و بورجی  
و طر ق اوت و بویان و خطم تخمی قیندلر صوبن اله لر و اچنه خیارشیر  
ایمن ازوب قتلر و برچ یرده صاروسن دخی قتلر حلقیلر و یا بچی  
ایده لر و اتوک بغازنه دو کله اکی کون بوی برارد بجه و اگر ایمن  
اولمز سه چکر دکی چقمش قزل اوزم و انجیر و عناب بونلری دو کله ش اریه



برله قینه لرو سوزه لر بادم یاغنه و یا سسم قتلور برزدخی شکر  
قتلور و ایلدوب آتوک بوغازنه دوکار و برقاچکز لاران و زیت یاغنه  
اکسن اریدب اسیلله آتوک بوینینه درتار و قرشویجیه ویرلر تا قوتلنجه  
وصون دخی صوق ویر میالر وار پس دخی اصلدب ویره لر شفا بوله  
**انتشار** اگر آنک بوینی طوجه اوله سبب در مثلله صوفه قومقدندر  
**علامت بودرکم** بوینی طوی غزلور قر و اغاج کبه اولور اکمزود و غز و غنه  
یره ایر شمن **علاج بودرکم** اگر قولندن و یا بوینک اکی یانندن قان الیر  
اگر اکلر سه اوغلان اشین بزیره قینه لرو و اچنه دوکاش سر مساق  
قتلور و برزقره نقطه قتلور و او داوتنه قویلا اسد لر بویننه درتار  
برقاچکون و اگر دفع اولماز سه آتی بصلر قازا یا رغ داغ اور طر و ار سه  
بزیره آجی یاغ اوده لرو بین اصلدوب ویرلر اگر **آتوک بویننه قیل**  
**و یا اوق** دو قنه و طر کسله و قاغ طور سه انزروت و مصطکی و  
چام حقیری و صغازاج قبریس و قزل بو یا نونلری دوکار و میرده صروکنه

ذالادوب

قرشور و لرو اسک یا بنوق اوزرنه درتار و اول کسلن طمری اکی یانندن  
بصلر و بو اوتلردن میرد سزا اول یاره اچنه طولدور لر و یا بنوق اول  
یرانک اوزرنه قویلا ویر پاره یصط طاش اوستنه قویلا ویر لریله برک  
بغلیار اون بش کون طورا و اندن صکره اچلر اوستینه قهران درتار  
شفا بوله و اگر بو اوتلر حاضر اولر سه بر بغر و سفن دوکار و آتوک کندو  
قائن قتلر اون اوزیله یغور لر و اسک یا بنوغلی و یا بز پاره سیل اول  
جراحت بغلیه اوت برقاچک یصد و جتی قیوب بغلیه و اچحق وقت  
اصلدب اچنه **نوع دیگر** بر درلوا علاج دخی بودرکم برز طوز دوکاش  
ارپه قویسن اوستنه اصلن شصو تو لم پاره سن بغلیه سن و دایم تازه  
سودله ان اولیدی دور سن خوش اوله و یا خود آتک دزنک اوست  
یاننده بودک ایچ یانندن بر طر وارد آخ که دخی قائن دوتنه و اندن  
صکره بر اوج اون و برز خطم و برز صبر خطری و برز کونک بونلری دخی  
بر برینه قئاسن دوکه سن ویش بر مرده انک اچنه سدوره سن و آنوکل بو



اوتلری یوغره سن بر باره بیز صویا سن اول طردک اوستنه قویسن  
 و بغلیسن بر هفت طوره بر هفتد نهمکه آخ صویه کور سن و بر زمان  
 دو قسن تا اول بر اصلنه قوپه اول کون طوره ارتس برز شیطاج هند  
 و برز کشنه تخم و برز کاسخ تخم برابر و اوج بتمن عراخ بتمنله صویه قوپه  
 و شولقد رقیند سنکم ایکه بتمان صوقله اول صوی سزب اتوک بوغازنه  
 قویسن و اگر بنوکه دخی کتمزسه التمش درم اق اوزم قرو سن و التمش  
 درم قردارک وان ایکه درم هر و هلیله و بوجوق بتمان قصص صوی  
 دو کلن بر برینه قنوب قینت و کیجه ایازه قو صباح بونلری الله ازوسر  
 و اتوک بوغازنه قوی اوج کون بری بری اردنجه هر صباح بویله اید شفا  
 بوله **آت سنجلفسم** سبب بودر کم درم شله صو و رر لر و بوله ن کلوب  
 صوغه قومقدند **علامت بودر کم** آت سبور یو النور و قارننی ششرو  
 بوکری قصصقی اولور و قش غز اولور و بور تنک ایکه یاخ قناتلنور قلعا  
 دق قق صولو و باشغیره دکر و بوعلنده قوتلوات اولور کم بر کون دوکر

**انجی علاج بودر کم** خاص تر یاق سوجیله ازه و اچنه زیت یاغی قته و اگر  
 آتوک بورننه دو که و قالک چول اوره و بنه قق قق یورده جهدا یدر کم  
 قزده درلده و قارننی اک کشه ایکه یا نندن صغیه اغاجله بویله اده  
 جک امیدر که قاشنه و ترسلیمه و اگر ترسلز ال صابونله صابونلیه  
 و یا زیت یاغ درته آتوک صفه سنه صبقه بولنان ترس ال جقره و صبوخ  
 شاف یونه و آتو استعمال یدم و اگر بنوکه اولمزه صوغاخ دو که وصفه  
 و صوین ال اچنه ادم سود کن قته و صاخ طوز دخی قیه و اسیده فی  
 احوال آتوک بورننه دو که شفا بوله و اگر الپنی چقر ب طاروس یورکن دیا  
 ادم بتین صوقر لیه اوله خنی ایدر و اگر دتو کی کتمزسه اسکیه صمان  
 قیندر سر جله اتوک قرخ التمه قویله و آخ بور یلر تا کم درلیه علندن  
 خلاص بوله و اگر اک درم زعفران و اوج درم جوز بو و ایکه درم اندوز و زوش  
 درم اگر و اون درم کیون و درت درم بیز بونلری دو کلر و اسکیه سوجیله  
 قیندر لر و کوزه لر و اتوک بورننه دو کلر و بنه لر قق قق یورده لر درلیه



در جگر عسلان  
بر ملا ناز در می خوش  
و طبع اندر و  
اد کسر که در در  
کمره او نشانی

قنه و بینی اولد ب و ره لر و صوی از و ره لر و اسید ب و پر لر و اگر  
عراق بتمانله یارم بتمان ارپه اون بشروب الی بتمان الی حق صوقیب  
اللہ از و ب حقه ادر لر سه ایو اوله و اگر الی بتمان صویه یارم بتمان  
طوز قتب از ب اتوک بغازنه قویر سه و انکه ارد بنجه تیز جک بنوب بر  
میل قدر سور سه که در لیه اجماشلیه خوش اوله اگر اتوک **اکسر که اوله**  
که اکا سعال در لر سبب در لش کن صو و رکدر و یا ینده یوک اولوب  
بله یکدر **علاج اولد که** التمش درم صغریاغی و یوز درم سود و یوز درم  
خم او د او سننه قویلو تا کم یاغ اریه الجمله آتوک بغازنه دو که و اگر  
اولک دینی و سوکر د مسنه و زعفران برابر قتلر سوجیله قیندر و اچنه  
صغریاغی بر قتلر و اتوک بغازنه اسید ب دو کلر و بنلر قوز در بنجه ایو  
اوله و اگر بر درم قومه و اون دانه سر مساق تخم و براق صوغان سوجیله  
قیندر سوزه لر و اچنه بر زبال قته و بادم یاغ و یا سیم یاغیل اسید و  
بورتنه دو که ایو اوله اما بقراط حکم ایدر طقوز عمرده و غایت اسک

د صرب

د صرب  
سرکه اچنه اوج کون قیه و اندن اوج کون هر کونده اوج یرده آتوک  
بغازنه برقه و یا خود بکیرد درم بویان و بکیرم دانه قره انجیر و الی  
درم قره اوزم سوجیله قیندر و اوج کون کون بر حنق آتوک بغازنه  
دو که شفا بوله **اطلا** اگر اتوک اجمی کچه اکا اطلاق در لر سبب صوق  
کچمکدر و عین ید و کندن بصره تیز صو و رکدر **علاج اولد که** اول  
قویروغی و بندن برک بغلیا و اول کون اول کیمه یرد و ریه و صود غی  
و یریه اگر طور مزسه و رین و پلامت پلید اغاجی قبی و کچی یوینوزی  
بونلری خوانده دو که صفرک اجم یاغی قته یغوره کلوزلرایله اتوک  
بغازنه آت اجمی طوره و اگر صوق صویه چکر لر سه که بر زمان طوره صو  
اچندن اولد غی ایو در **دو که** دوتلسه کم قاشینه سبب صوق کچمک  
دندر و یا اغنایب قاوغی دو غمکندر **علامت اولد که** بلی اگر واکیلر  
اما یتوب بولنمز و وقت اولد که اوج کون فشنمز **علاج اولد که** قزل  
صفان قینی و قزل بویای سوجیله قیندر لر و زعفران قتلر و سوزه لر و یر



بغر و سفینه دو که بوصویه قته دخی ازده صاخ طوز و آدم کند و کتار و آتوک  
 بورنه دو که خاخال قشند و اگر قشمر سه الخ صابونیه صفر است صوفه  
 قاف و غنی یقین اولور دندوره و قاف و قطل اولور اول وقت معلوم اولور  
 و اندن صکر و بنار یوردیلر کم قره و اگر آت **قان قشمر سه** سبب اغریوک  
 در مقدند و یا قته سکر نمکند و یا قته یوک ک **یردن** سکر مکند اولور  
**علاج بودر کم** اول که قیچینک اوج یا ننده قان اله لراما حرق اقمیار و  
 کوک سوسن دب و زعفران و دموردکن و قره جلنک تخم بواوتلری کوجیل  
 قیندر لوزلر و اچنه بر درم خاص تر یا ق از لر بورنه دو کلر و اگر کساز  
 بواوتلری بلنه علم اید لر ایت اوزم زنجیل و بیو جوز بر او دار فلفل  
 واق خردل هر برندن بش درم بواوتلری دو کلر و بروقیه زفت و یوز  
 درم چام سقری و الل درم بزیر بونلری چلک اچنده اریده لر و اندن صکر  
 بواوتلری قتلر و بر قالدیره در تار و اسیمجقه بلینه بغلر و بر قاج کون  
 قویلر و اگر بنوکه دخی کچمر سه اوج یرده بلنه داغ اولور و اوتنه صلا لر اگر

آت قته **صولور سه** سبب بودر که آت قته سکر در لر طلا غنه و او بکینه  
 یل طولار **علاج بودر کم** کپک و طوق اوته و انجیر و کنون بونلری قینده  
 و سوزده اوند درم چام سقری و الل درم صفرک اچ یاغ اریده و اوند درم  
 دخی بزیر قتلر و آتوک بورنندن دو کلر و یمین اصلدب و رده لر و صوق  
 صو و یرمیلر و اسیمجی دوتنه و یونجه و حاصل بونلور سه دایم و رده لر و اگر  
 کچمر سه اندک سودن اللر و زعفران اول سود اچنه ازده لر و اسدب بورنه  
 دو کلر و اول قته قته صولر و غنی بتو کله کرم و اگر آت **نفخه اول** بوبورلر کم  
 انک ایله اوک یا غنه ماده دو کلر **علامت بودر کم** اول ایله قیندن قان اللر  
 اندن صکر خطم بیرق و یا بدیه و اهرغن دیکن و کپک و سر مساق صاب  
 بونلری صرب سر کیله شولقد ر قینده لر کم سر که کرم بونلر مرهم کیله قلدن  
 بونلری اسیمجقه آتوک یا غنه صر لر کون و بر کچی طوره اگر بنوکه  
 کچمر سه قاصغ و اوغلان اش و سر مساق سوجیل قیندر ل شولقد کم قوتن  
 اله لر و اچنه بزیر قیلر صاخ طوز قتلر و قیندر ل شولقد کم سوجی کرم بو



اول مرهم کبی اوله ایچقله اتوک ایاغنه درتله بر قاج کون طوره ویا  
 پیتر طولن سوجیه و طوزیل خشیلار و ایچقله ایاغنه صرلر بر کیم  
 طوره اتوک کب اولان آخ بجیه بنلر بریده طوره و اگر ماده طوما  
 بلور سه نشترله دشار و او ستنه اون اوزیله عیوده صارون فرشدر  
 اوره لر ویرک بغلیه لر بش الیه کوندکن طوره اگر بنوکه اصلاحه کمنز  
 برقراره طور سه طپوغ او ستنده بر قی بریده اغ اوره لر او ته صلا لر  
 اگر اتوک ایاقلمی قاتسه و یا سکن لری کر سه علامت بودر کم یور عی طبلر  
 اول بر علتد کم اتوک بویندن اینرا کا دخی انتشار در علاج بودر کم  
 صاخ طوزی سودله قینه لر شویله کم غایت قبواوله و اگر که قبواولون  
 در لسه برزدخی بشادر قته و ایچقله اتوک ایقلر نه مدته و او  
 سوجی تولی پاره سن اوره ویرک بغلیه و اگر اچلر سه اتوک دزنوک  
 اوست یا شندن قان اله لر ولیکن انده بر انجه طر وارد راخ بولوب اول  
 طردن الحق کرک و بر او چاره اون و بر ز صبر قوطی و بر ز تخم خطمی

و برز کونلک بو اولتوی دوکسین برینه قناسن و بش عیوده صارون  
 اله سن بولار کله یوغر اسن مرهم کبی اوله و بر پاره بن اوزرنه یا قواید سن  
 اول قان الدغک طر اوزرنه اوره سن و برک بغلیه سن بر هفته طوره ولیکن  
 آخ بغلر دوته سن ایواوله و اگر اتوک ایاغنه صوان سبب بودر کم در لشکن  
 صویر و لر و یور غندن بغلر لر علامت بودر کم الی اوکل ایقلری نوک اشقلری  
 شیشم یور و اولور و ات یور من اولور ولیکن بعضی ات یور بچک اچلور  
 و طور حق کرود و تلور علاج بودر کم کیکلی سر کیده قینه لر و صاخ طوز  
 قتلر و سیز اوزرنه مرهم کبی یقوب اتوک اشوغنه برک بغلیه بر کیم طوره  
 و یا خود ادم تن کن اور لر و یا خود سر مساق صابنه بریرله و طوزله کی  
 قینه لر اوره لر یا ارپه قینه و طوزله متواتر اور لر و یا اق خزل  
 سر مساعله دو کلا رچنه ادم سدو کن قتلر و ارپه او تن قتلر ایچقله  
 اوره لر و اگر بولار کله کمنز سه بر قاج بریده اغ اوره لر جهداد لر کم اول  
 صوکه اینه زیر که اول صو طفلوب کمنز سه و صفر یا غله فرشدر و ره لر



برای یک کون یقار یوم شنبی برای یک یرده نشتر یله دشلر کم صار و صواقه  
 اوزر نه طاحین در تلو و اگر اتوک **اولپی شش** یللمش سایغی و طوز  
 در تلو و اگر قچندن قان اله لرو و اگر اسه و قزل اولور سه کلیده سرکه  
 اصله لرو یرده اغن قتلر و بزه یقار اول شش اولن یره اول کلها یاغن  
 در تلو اندن بوا و تلی اوریلر یاغود دکلموک اچنی شولقد اویلر  
 کم اتول اولپی اچنه صفا برز بزیه قویلر و او ده کوملر بینه و اگر  
 اتوک اولپی اول کلر اچنه قویلر و بزله بلنه بغیلر برکیجه طوره شش  
 کوه و اگر کتمز سه لادان و صار صبری بزیله قیندلر اسیمقله دور تلو  
 اگر طفلنر سه میشد راول وقت نشتر له دشلر شول حجامه ایدریک  
 جزء لرا اگر قان دخی چقر سه فایده در اگر اتوک **الپنده سکل اوله**  
 آن قریزی ابر شمله بغیلر دوشه و یا کند قلیله بغیلر و طوز و ساق  
 و نوشادر و سیغی نبلری و کلر مرهم اوله اسکی پانوغله اوره لریقا  
 و قرشوسیم یاغن در نه اما براط حکیم ایدر اگر باد بخان دو کب مرهم کب

سکل اوزرینه اوردلر نیز خلاص بوله اگر دمودله و یا قوله یقار  
 نیز خلاص بوله اگر دمودله و یا قوله یقار ایسه نیز قور تلور  
 اگر اتوک کوده سنده **سکل اوله علاج بودرم** و اردیچه یور  
 اول براجه کند راله بغیلر اندن یرالرا اچنده اچنه قووجق  
 اولور یارد قلی وقت خج کبی یره لری بینه صاف طوز طولده لری  
 اگر کوکی قلو رسه طوز یقار برکون و برکیجه طوره اندن صکره  
 اچلر کونلک و چام قبی واردج سقزی یقار برکون و برکیجه طوره  
 اندن صکره اچلر کونلک و چام قبی واردج سقزی و مزدکی دوکلر  
 اچنه اکلر و یا خود مرهم کبی ایدلر و یا خود مرده سبج اون درم  
 سبک کون اون بش درم الی درم زیت یا غیله قیندلر قر شوغاله  
 قرشد و ده لری قویو اولجه بر درم اق نفط و کونلک و زفت بونلری  
 دخی قتلر حوانده دوکلر اسکی پانوغله اوره لرو و اگر کسر کن قان  
 چوق کدر سه الجو و یا قزل بو یا قیوب بغیلر اگر طر کسلور سه  
 دمودله و چام سقزله طفیلر ایا اوله و اگر اتوک **کو کسنده سلطان**



اولسه یعنی پنج علامت بود که شلغم کبی قتی اولورد پمغزاکر  
انک دزنده و یا قیچ یاغ یا ننده اولور سه مخاطر در چقرق کرک  
ذیرا طرله متصلدر **علاجی** اؤلاطغلا غوج اودده قزدوره  
اندن یرمغه بشیلر چام سقزیله طفیلر اچنه قینر قطران  
طولدوره لرو یا اسکی یا بنوعله برک بغیلر اوج کون طور  
اندن اچلر اچنی سیله لرو بتورجی اوتلر طولدوره لرمثلا  
اندروت کونلک و چام سقزی و مصطکی و اود کورماش و اگر آنوک  
**صفرا سی چفسه** سبب آغریوک اوردن اولور **علاج** مرسان  
بیراغن سوجیله قیندر صفرا سی چقیق یویلر اندن بوینی  
اوده لرماز و شب و اکش انا رقی و صبر سقزی بونلری  
دیوکلر اسکی یا بنوعله سرکده اصلد لرو اوت اوزرنده اکلر  
واسحقله صفرا سنه اوره لرو بر زمان دوتلر دفع اوله وهم  
بلنه بلجه اوره لرو اولاکم صفرا سنوک اچ یوزنده اچنه قرد اولور  
انی چکیچک صفره طشره چقر بو یورقان کب رنگ قزل اولورد و بخت  
یارلو

یارلوصار و صولراقر **علاجی** بود که قیر و غنی یقار و کتور لری یا اوزرنه  
قیلر اشاغدن یقار و کریمه دبندن کسلر احتیاط اتمیلر برای کون  
صفرا سندن قان دوکلور همان ارشی بنلر و ازقون ازقون یورده  
ایواوله و اگر قان دور مزسه زاج و شب و ما ز و اندروت و حمور  
و سرو قوزغ دوکلن دوکلر براغاچه بزطایلر و بالدر تیلر  
بو اوتلری یلا یلر صفرا سنه سقز برکون یتار ایواوله اگر انک  
**قیر و غنده طکوز قلی بلور سه علامت** بود که اول قیلر یرغون  
اولور و کونک اولور چکیچک دبی آق و یر و اولور دایمی کوتنی دیور  
و اغاچه سر راتی خراب ادر **علاجی** اول اول قلی چکلر و یرینه صبر  
و طوز و صفرا اودن قرشدوره لردرتلر اوالر و کیراج صوبن  
دور تر لسه دخی ایودر و اگر آت ترسلر کن صفرا سی **پارلسه**  
**قان چفسه علامت و علاج** بود که طوت اغا جنوک قابی و صارو  
قوزغی و ما ز و و مرسن یرغنی بونلری سوجیله قیندر سوزلر  
کرو قیندر غلیظ اولجه و اچنه صبر سقزی قویلر و برای دفعه



کزد رسلر نافع اوله **اگر کورد سنده تمرن قلسه** مومله اريلر تمر نوک  
يورسی مومه نشان ادر اول ارای يرلر دمرن کش سقلر برکوه  
دوتلر چقلر و سکوت اغاجن اوق دوزلر او جاغه قزدره لر اول  
يرايه سقلر زير اچوق اولور کم دمرني اشک سد کيله صور لر  
اگر دريك يرده اسه قويلر اول ياره بتجه اگر اشلر سه اغزنه  
ابوياغن قويلر کلور چقار اگر بترسه اتوک اتی کلشک اولور  
دمرن يوردر يردن دخي چقر بلور اول وقت بر مغلله بولنور  
يرالرز حلتسز چقرالري رنه يمرده صار و سن طوزله طلدر لر  
يرای بغليلر و براکی کز ياغ در تلر و اگر اتوک **ار قسنده يا اموزنه**  
**کلف اولسه علامه بودرم** اول خرميله توپن کدر لر و يا کريله  
قزير و بورجق اون و مرجک اون و صافي طوز و زاج بونلری  
دوکلر و صغر کشين سر کيله ازلر قيو قره لر و قنه يقر کب در تلر  
و اگر کمتر سه سر کوله و زنگار واق ايت بوق بونلری دوکلر سا يغيله  
قرشده لر اول صرب سر کيله بويلر و سله لر اندن دوتلر اکی اوج

کوه کيده و اگر آتده **ناسور اولسه** يعنی چيان اول دخي بر  
علتدر چيان کي چقر دشلور برايکی يرده اشلر و صولر  
اقر او کلنز **علاج بودرم** اوشقی سر کيده اصلدر لر خوانده  
اسنجی ايدله لر قيو اولجنه و بوچق درم سچن اوتن قتلر کرو  
دوکلر و اسکی يا بنوغی قتيله ايدلر و بو اوتلر دن اول  
ناسور دلوکنه صو قلر برکون طوره اندن قتيلى چقلر  
اوزرنه يمرده صار و سن اوزلر تا اول رنج اولولجنه  
واسکی يا بنوق طولدوره لر اکی اوج کون تا اول جراحت  
ازنه تيمز اوله اندن صکره بومرهم ايدله لر دانه چادر  
مومکه مزد کيله اريده لر اچنه زيت ياغن و چام  
سقى قويلر تمام ارنجک از از زيت و بزر قتلر  
استعمال ايدلر اگر جراحت اني چوغيسه کونده اکی کز  
اسکی يا بنوغله اوزلر ايو اوله و اگر آتده **بچق و قلع**



**دوقنه** بغر سوغی طشه کلسه **علاج بود** ر کم اگر بغر سوق  
 ساغسه آتی بصلر سوجیل زیت یاغی قیندلر اسجقله اول  
 بغر سوغی یویلر شاید هوا المش اول طریق دکور صیلر  
 بغر سوغن اچنه قویه لر و قرنن دکده اکنیلده و ابر شمله  
 دکلر اشغه یاتنده برزیر قیلر کم چرک و صار و صو  
 انده اقد و اول جراحت اوزرنه محوده و مزدکی اکلر  
 ودخی اوزرنه یمرده صار و سن اورلر اون کون طور  
 واندن صکره اچلر یاغ درتیلر و اگر یاره کچرک اولب  
 قتی حرکتدن بغر سوق چوق چقمش اولور سه اوله یاره  
 اغرنی بجاغله بیود لر بغر سوغی اسا نلغله صوقلر کوجلیلر  
 واما آتوک بغر سوغی برک اولور و طایینق اولور بلمش  
 اوله لر واکرات قاتی سچر اقدن **فتق اولسه بوکری**  
**یارلسه** یومرو اولسه **علاج بود** ر کم تر جک دموز بوقن

د وکلر اون کب اوله و بور جق اوینی و چرش و یمرده  
 آغی و دمور توالی قرشدوره بر یاره بزه قلك درتیلر  
 اوزرینه یا بشدوره و اول دکلر یسی بز قیلر بغلیلر برک  
 د پرنیه بر یمرده طوره یعنی بیلرک و یمره لر و صوبینی  
 از جق و یمره لر و بغدادی و یمره لر اچی قتی اولمیه و اگر یونجه  
 و حاصل و یمره لر سه غایت ایوا اوله و اگر آت یولده **اسی**  
**کچسه** و یا یول لمش اولسه **علامت بود** ر کم یعنی کاهلیر  
 و صوی چوق ایپچر و یا نور باشن یمره دوکر و یاد و ده  
 دوکر و اغرنی یومرو و نفسنی تیز یاز آلور و صولور **علاج**  
 اول اکی اوکندن قان اله لر اربه اوینی سودله از لر  
 کود سنه درتیلر و اگر سوسم یاغله یا کره یاغله اولور سه  
 دخی بکر کدر و اندن صکره کوك بزه یغرد درتیلر او ال ایواوله  
 واکرات صوق اولور سه **علامت بود** ر کم قوی اور پرور



ويعني كاهل بين قولقلرن براغورود شلرن بربريه  
سر **علاج** اوچ درم خربق اكي درم نشادر واون  
درم ارپه وان بش درم ببر و يكرم درم شكر اللی درم  
صغریاغي بنلر قرشد و برلر کلر ایدلر قوز کب  
کونده اوچن بغازنه برقلر اهل بقراط حکیم ایدر اخی  
یا صوق اورمش **آنه بوند لک بکرك بودر کم** کره  
یاغي و برنج اون و ارپه اون و سود و شکر قرشد و ره  
آنوک بغازنده دوکلر و هر کون اسحق صوبله کورسن  
یویلر و اسحق دوتلر و حقنه ایدلر غایت ایواوله **واکر**  
**آنی قدز طلسم** قدز دغنونک علامت بودر که کوزلری  
قررور و دلی صرق و یاری اقر و باشی اشغه دوتلر  
و ارقسی کوز اولور و نشینه یز و صواجر و اسرک کبی سرچر  
وصال نور دوش و اورجک چکمز و دخی بکرك علامت

بودر کم قدز اصرد و غی یری قوز اچیلله اووه لر و اتمکی  
قرشد رب تاوغه و برلر ییه اولور سه یقین قدز در  
عزسه دخی قدز در **علاجی بودر کم** اذل اصرد و غی برده  
بزجک کر یله چزه لر بر قچ برده ولیکن کی دریک  
چزه لر و ششه اوره لر چکلر یا خود قان کی اقبه قیلر  
و سر مساق و صوغان و اوغلان اشی و طوز بونلری سوجله  
مرهم کب دوکه اول جراحته اون و تریاق و تاوق یقین  
سوجیلله اره لر و صغرسودن دخی قتلر اتوک بورننه دکلر  
واکر ایاقلرنده اولور سه اول جراحت اولان یری یقار  
ویاننده برك بغلیه کم اول اغوسرایت ایتمیه زیرا که اتوک  
درسی مجوف اولور و بردری تاوغی دبرندن اول جراحته  
اورلر اکر اولور سه اول آت قورتلور اول یرایه سر مساق  
و طوشن مایسی و سداب و چرک اونی و طوز بونلری صغیر



يا غيله قشودره براي کز اول ياره به اوده بر او اچنده  
خلوتقيه دارا قدن قرقا کونده کن کوزده لر **وقيرق**  
**کچيچون بر نسنه ايتدلر کوروم غايت مفيد اوله**  
ارککني درت بر مق ساغري طرفندن وقيرقا دبندن  
اولجدي اول درت بر مقدن اشغه بر آدم کوزي دکلودک  
اشغه ياردي قز لجوق اغچندن غار سق کب سق دوزدک  
اول يارغه اتيلاه دري ارا سنده سوقدي درت بر مق  
قدري بلک زياده چقردي ير نه طوز طولدردي قري  
ارک اولدي اقددي غايت ايو اولدي **وات ايوز**  
**اولسه اکی درلونسنه ايتدلر کوروم فايده بولدم واجب**  
**اولدکه يازوم ايوزات اوگت يويلر اسي صويله طيرتق**  
اوره لر بلک کرامتله سرلر قزل قزل اولوب آچلجق  
صولور صويني براسکي پانبو قلو قفتان پارسله اله لو

اما او کوردی اچي ياغ و قطران حاضر ايد لر يا غيله  
قطران قيندلر شويله قينر کن اغچ باشنه کچله صرلر  
قرشواول قينر يردن الب اول او يوزلره و کوزلرنکه  
او يوز ييرلريد رسوره لرات خوش کلور بلک کنده  
دوتی و يرو راوچ کونده يرنده يکی توی بتر ايوزی  
کيدر تجربه اولغشدر **وبره رلودخي** اود يقلر و برنگي  
چولمک اله لر حاضر دوره چولمکی او جاغه قوبکه چولمکه  
کوتی قزل اوله اتي بصلر اوست طوطاغنگ اچ يوزني  
اوچ بر مق براي يردن يره شويله کي بويار قدن اول يارغه  
يتشجحه بجاغی صوفه دخي بر دري قالکی بر جق بر مق انجه  
کيکيده دخي اول يوده مرجک کبي سمنه چکلر اولور انلري  
قرادخي ير نه طوز قوی به دخي بو قز مش چولمک کوتي بوم يردخي  
برک اوزر ينه بيه که اتي اوله بعزه چولمکی يره اوره اوده اتي قلدره  
همان برقاج کوندر کن او يوزی کيدوب توی به



نقد و نظر درم  
معالج انقباض کبد و سینه درم چو در او

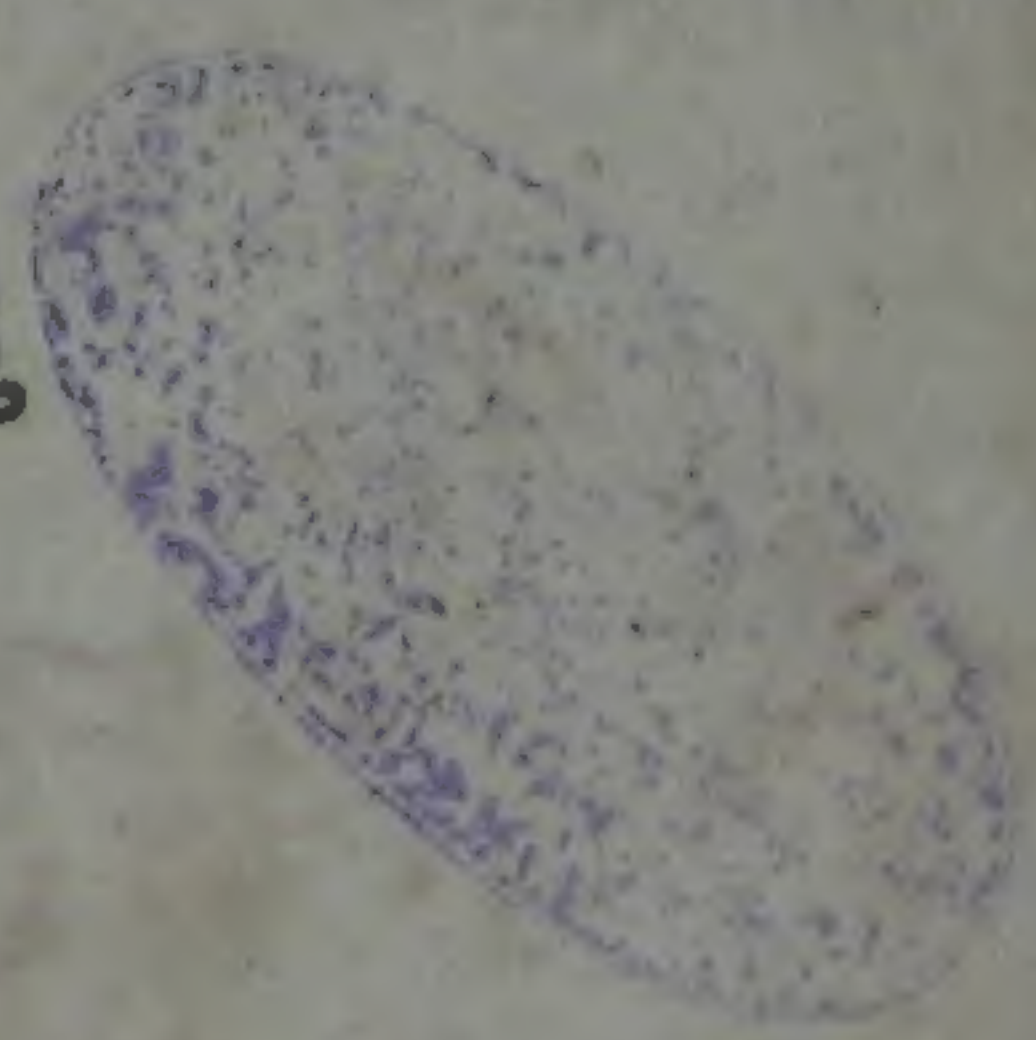
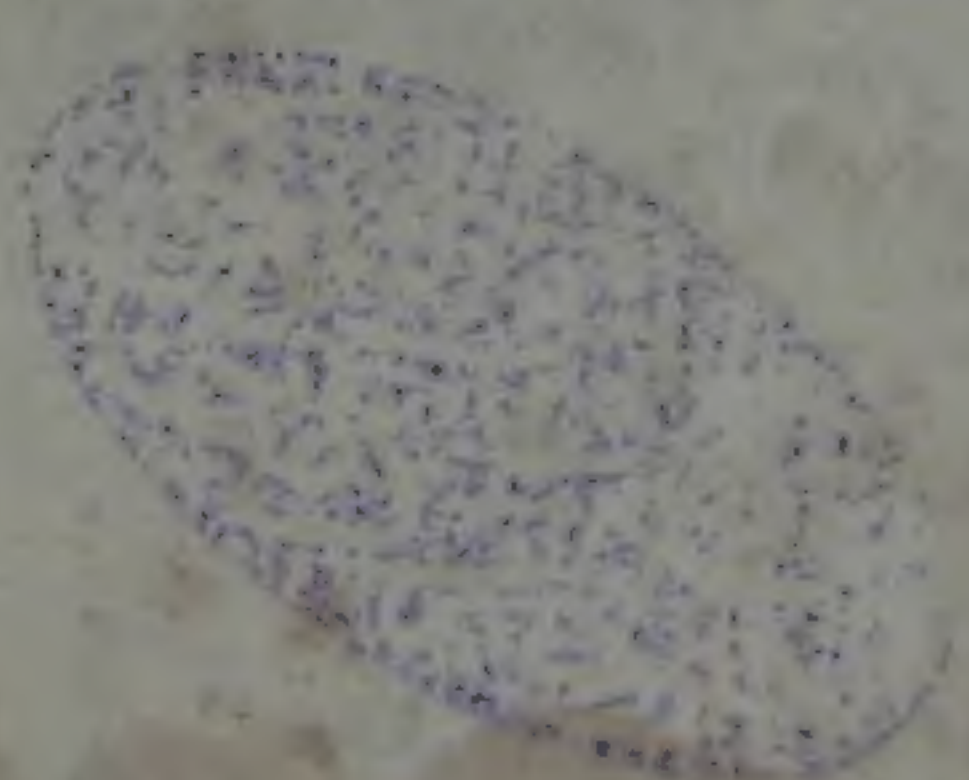
نقد و نظر درم  
کسوف درم کسوف فتنه ثبات

بو که برون او در لرد گوا دیلا اجزا لری  
ایو ویر و سحر بلیغ اید و ب و دو لبند کجوب اندن  
پیرین جمع در بر فح دفعه سکود دو لبند کجوب  
اندن برون و کاکر طو تو لرد برون کاکر نفس ایلر کاکر  
پیر فح دفعه دماغ فتح اولوب ایلور برون زیان و مناسبت  
انقباض و کار نفوذ نازل دفعه ایدرو سر سملو دفعه  
ایدت انقباض الیه الرحمن

حسان  
احمد و محمد و عارف

خاتمه شهر ذی الحجة السنة

4213



Süleymaniye U. Kütüphanesi	
KİTAP	İzmir
Yeni No	
Eski No	430